

АПЕЛЯТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ СТОЛЯРІВ І ТОКАРІВ У НІМЕЦЬКИХ ДІАЛЕКТАХ

Тарас Пиц

кандидат філологічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID 0000-0002-8988-2753

Scopus-Author ID: 37069889600

Web of Science ResearcherID: IST-7871-2023

taras.pyts@lnu.edu.ua

Ключові слова: *апелятив,
німецькі діалекти, твірна
основа, словотвір, синонім,
консонантизм, вокалізм.*

Статтю присвячено дослідженню сілезьких, нижньопрусських і східнопомеранських апелятивів на позначення ремісників, що займалися столярним і токарським ремеслом у XIV–XVII ст. Тут обґрунтовується актуальність дослідження зниклих частково чи повністю, унаслідок Другої світової війни, німецьких діалектів, аналізується фахова література, характеризується історія досліджень німецьких апелятивів на позначення ремісників у колишніх східнонімецьких діалектах, визначається рівень їхньої вивченості, формулюються мета і завдання публікації, окреслюються перспективи подальших наукових розвідок, а також висвітлюються методи дослідження. Крім цього визначаються словотвірні особливості апелятивів на позначення столярів і токарів, форми їхньої фіксації у складі трьох німецьких діалектів: сілезького, нижньопрусського і східнопомеранського. До кожної форми наводяться дані щодо часу та місця їхньої фіксації. Згідно результатів дослідження встановлено 18 апелятивів на позначення ремісників, що займалися столярними (10) і токарськими ремеслами (8). Встановлені твірні основи апелятивів на позначення столярів і токарів: а) назви ремісничих виробів; б) назви матеріалу, з яких вони виготовлені; в) назви виконуваної дії ремісником; г) за першими словами молитви. Крім того більше половини апелятивів на позначення столярів і токарів утворено за допомогою суфіксів: -er, -ner, -ler, з яких найпродуктивнішим є перший суфікс, а меншу половину становлять двокореневі апелятиви. Другими твірними основами у різнокоренових назвах ремісників слугують -macher, -dreher, -hauer, -schneider. У межах виявлених апелятивів на позначення столярів і токарів можна виокремити два синонімічні ряди. Також у пам'ятках німецької мови можна простежити окремі історичні зміни в системі вокалізму та консонантизму.

NAMES OF THE CARPENTERS AND TURNERS IN THE GERMAN DIALECTS

Taras Pyts

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Ivan Franko National University of Lviv*

Key words: *appellation, German dialects, forming basis, word formation, synonym, consonantism, vocalism.*

The article studies the Silesian, Low Prussian, and East Pomeranian appellations for denoting the carpenters and turners of the 14th–17th centuries. The article substantiates the topicality of studying the German dialects that disappeared partially or completely due to the World War II, analyses the specialized literature, characterizes the history of studying the German appellations for denoting carpenters and turners in the former East-German dialects, determines the level of their coverage, formulates the objective, research methods and task of the publication and outlines the perspectives of further academic research. Besides, the article provides the insight into the word-formative peculiarities of the appellations for denoting the carpenters and turners, the form of their fixation within the Silesian, Low Prussian, and East Pomeranian dialects. Each form is accompanied by the data concerning the time and place of the fixation. According to the research results, 18 appellations for denoting the carpenters and turners were established. The formative bases of the appellations for denoting the wood-processing craftsmen were established: a) names of the handicrafts; b) names of the materials of which they were produced; c) names of the craftsmen's actions; d) according to the first words of the prayer. Besides, a more than half of appellations for denoting the carpenters and turners are formed with the suffixes: -er, -ner, -ler, and the smaller half bi-root. The second word-formative bases in the names of the craftsmen with the different roots are as follows: -macher, -dreher, -hauer, -schneider. Two synonymic rows can be identified within the established names of the wood-processing craftsmen. The defined forms of fixation of the appellations for denoting the carpenters and turners fixed also some historical changes in the system of consonantism and vocalism of the German language.

Вступ. Відомо, що ремісництво зазнає особливого розквіту і різногалузевої спеціалізації у період Середньовіччя, що пов'язано передусім з виникненням і поширенням магдебурзького права. Воно задовольняло усі побутові, господарські потреби широких верств населення, споряджало усім необхідним військо, займалося зведенням різного роду будівель та мостів. Ремісники складали основу середньовічного міського населення. Тому реміснича фахова лексика – важлива та невід'ємна частина словника кожної мови, а її вивчення і реконструювання німецьких говорів, що частково чи повністю зникли унаслідок Другої світової війни, дозволяє точніше простежити історію виникнення і становлення німецького регіонального лексикону, різногалузевої фахової лексики зокрема, що становить чималий інтерес для історичної германістики, що й обґрунтовує актуальність цієї наукової розвідки.

Окремим групам апелятивів на позначення ремісників деревообробних ремесел вже присвячено низку наукових розвідок. Так, Р. ван де Коолвійк та У. Вітте присвятили свої спеціальні дослідження нижньонімецьким назвам виробників

бочок (Koolwijk, б. р.; Witte, 1982), а Е. Єрп приділила увагу різноманітним найменуванням виробника возів у всіх німецьких діалектах (Jäger, 1948). Ландшафтну синонімію назв ремісників Töpfer «гончар», Böttcher «бондар», Tischler «столяр» вивчав Л. Рікер (Ricker, 1917). Також багатий фактологічний матеріал можна знайти в монографії М. Голмберг, що збирила історичні свідчення щодо нижньонімецьких назв ремісників, що стосуються обробки шкіри та дерева (Holmberg, 1950). Також великий за обсягом перелік історичних назв професій з детальним описом характеру їхньої діяльності, даними щодо словоформ, варіантів, синонімії, історичних фонетичних та морфологічних змін а також джерел, однак без витягів з пам'яток німецької мови, є в словнику Я. Ебнера (Ebner, 2015). Багатий історичний фактологічний матеріал до окремих прізвиськ, утворених із застиглих форм апелятивів на позначення розмаїтих ремісників, можна знайти в «Deutscher Familiennamenatlas» (2009-2016). Водночас відсутнє окреме спеціальне дослідження присвячене апелятивам на позначення столярів та токарів деревообробного ремесла в німецьких діалектах.

Для більш повного відображення апелятивів на позначення деревообробних ремесел та їхніх форм добуємо до дослідження антропоніми (Bahlow, 1926; Bahlow, 1953; Bahlow, 1972; Bahlow, 1975a; Bahlow, 1975b; Reichert, 1908) та годоніми (Lemcke, 1926; Markgraf, 1896; Stephan, 1911; Volckmann, 1921), оскільки вони є «застиглими» давніми апелятивами, що виникли і поширювались на певному етапі історичного розвитку мови в епоху Середньовіччя. Ця публікація є продовженням серії досліджень автора апелятивів на позначення різногалузових ремісників у колишніх східних німецьких діалектах (Пиц, 2021a; Пиц, 2021b; Пиц, 2022a; Пиц, 2022b).

Мету статті вбачаємо у чіткій фіксації апелятивів на позначення столярів і токарів та їхніх форм, що зафіксовані в історичних джерелах сілезького, нижньопрусського і східнопомеранського діалектів XIV–XVII ст. із зазначенням часу й місця їхньої локалізації. Надалі визначаємо їхні мотивуючі основи, словотвірні особливості, аналізуємо розподіл апелятивів на позначення ремісників у складі трьох німецьких діалектів, а також історичні зміни у системі консонантизму і вокалізму в виявлених формах апелятивів і простежуємо синонімію.

Матеріал і методи дослідження. Щодо розв'язання поставлених завдань залучено такі методи: описовий – застосовано для аналізу апелятивів на позначення ремісників, що займалися столярним і стельмаським ремеслом; кількісний – для визначення ступеня продуктивності способів творення фахової лексики; порівняльно-зіставний – для аналізу апелятивів на позначення ремісників у складі трьох німецьких діалектів; історико-лінгвогеографічний – для встановлення території і часу поширення апелятивів на позначення ремісників, що займалися столярним і токарським ремеслами; словотвірний аналіз – для вивчення способів утворення німецької фахової лексики; етимологічний аналіз – з метою визначення мотивуючих основ апелятивів на позначення ремісників.

Результати та обговорення. Столяр. Столярство стало ще одним етапом, який вивів обробку дерева на найвищий рівень розвитку, аж до мистецької досконалості. **Kistenmacher** – найдавніший апелятив на позначення ремісника, що робив речі для домашнього вжитку – скрині (свн., снн. kiste, keste, днн. kista), рундуки та ін., зафіксований у нижньопрусському діалекті: «Hans kistenmaker» (Danzig, 1377–1378), «Bernt Kystemaker» (Braunsberg, 1385), «kistenmacher» (Elbing, 1428) (Holmberg, 1950: 198); назва вулиці: «kistenmakergasse» (Danzig, 1415) (Volckmann, 1921: 174). **Schreiner** (свн. schrīn, днн. scrīn(ī) «шафа»), як і **Kistenmacher**, виготовляв меблі, лише перший виконував ту саму роботу витончено,

надаючи предметам гарніших форм та оздоблюючи їх: «Dideric scriner» (Danzig, 1377–1378) (Holmberg, 1950: 201). Останній апелятив хоч і є південнонімецьким, але задокументований у нижньонімецькій формі й відноситься до нижньопрусського джерела.

Tischler та **Tischmacher** виготовляли столи (свн. tisch, днн. tisc, ст. сакс. disk), шафи, ящики, скрині та ін.: «Nicol. tisscher» (Liegnitz, 1372) (Bahlow, 1926: 134), «Hannos tischer pictor» (Breslau, 1386) (Reichert, 1908: 108), «Hannus Tyscher» (Braunsberg, 1394) (Holmberg, 1950: 196), «moler und tyscher» (Görlitz, 1478) (Ricker, 1917: 121), «Caspar Ulich tischer» (Görlitz, 1559) (Bahlow, 1975a: 137), «Schniddeker unde Disker» (Pommern, 1560) (Bahlow, 1972: 70), «Discher» (Kolberg, 1573) (Holmberg, 1950: 196), «Die Handwercker, welche mit Holtz arbeiten, als Böttcher, Tischler, Drechsler, Bildhauer, Bechler und andere» (Preussen, 1667) (Ziesemer, 1935: I, 448); «tischmechergasse» (Danzig, 1415) (Volckmann, 1921: 175, 278). Таким чином, Tischler згадується в пам'ятках усіх трьох досліджуваних діалектів, а Tischmacher – лише в нижньопрусському. Очевидно, синонімом до них був **Stuhler** (свн. stuol, днн. stuol, ст. сакс. stōl «стілець»), який розумівся і на токарській справі: «Niclas stüler» (Liegnitz, 1417) (Bahlow, 1975b: 126), згадку про якого виявлено у сілезькому діалекті. Спорідненим з ними був **Kuntormacher** (свн. kunthor «письмовий стіл»), що виготовляв шафи з витонченими прикрасами, столи, пульти, стільці, різьблені віконні рами, дерев'яні обшивки стін, свідчення про якого виявляємо у східнопомеранському говорі: **Cunthormachern** (Stettin, 1548) (Holmberg, 1950: 200).

А **Schnitzer** (нн. *Schnittger*) займався вже різьбою (свн. snitzen, днн. ĩnsnizzen «різьбити») столярських виробів. Він згадується в пам'ятках сілезького та східнопомеранського діалектів: «Ottill sniczter» (Breslau, 1348) (Reichert, 1908: 15); «Schniddeker unde Disker» (Pommern, 1560) (Bahlow, 1972: 126).

Наступні ремісники допомагали столярам і теслям у виконанні грубших робіт: **Brettschneider**, снн. bretsñider (свн., днн. bret, ст. сакс. (beddi-) bred «дошка»), **Holzhauer** (свн., днн. holz, ст. сакс. holt «дерево»), **Säger** (свн., днн. segen, sagen «пиляти»): «Sydel bretsnyder» (Liegnitz, 1372) (Bahlow, 1926: 134), Nickel bretsnyder (Danzig, 1377–1378), Gotke bretsnyder (Danzig, 1377–1378) (Holmberg, 1950: 211), «Peter bretsnyder die bremöle gemyet eyn jar um 6 m. gross» (Breslau, 1387) (Bahlow, 1953: 103), «den breitsnydern die latten und die treppe zu snyden» (Marienburg, 1399) (Ziesemer, 1935: I, 800), «bretsneydern» (Elbing, після 1414) (Holmberg, 1950: 211); «holtzhewer» (Marienburg, 1365), «holczhauwern» (Braunsberg, 1424) (Holmberg,

1950: 212); «*Hawlczhawer*» (Schweidnitz, 1404, 1407, 1409, 1412, 1462) (Jungandreas, 1937: 125); «*Hartwicus zagher*» (Danzig, 1377–1378), «*Hans zegher*» (Danzig, 1377–1378) (Holmberg, 1950: 215). Перший і третій апелятиви позначали робітника, що розпилював колоди на дошки, бруси чи будівельний пиломатеріал, а другий – робітника, що валив дерева і перевозив їх до лісопилного заводу, або дроворуба. *Brettschneider* та *Holzhauser* нотуються в сілезьких та нижньопрусських джерелах, натомість *Säger* – лише в нижньопрусських.

Токапи. Dreher (свн. dræseln, drehsehn, снн. dreyen, drêgen, двн. dræen, ст. сакс. thrāian «точити») – багатопрофільний ремісник, задіяний для зведення дерев'яних споруд і виробництва різних речей та пристроїв домашнього вжитку. Він був т.з. Grobdrechsler, тобто виготовляв грубіші речі. Це могли бути вироби з дерева, (слонової) кістки або бурштину: «*Joh. Dresler*» (Reichenbach, 1328) (Bahlow, 1975a: 28), «*Cunadus dressler*» (Liegnitz, 1344) (Bahlow, 1926: 134), «*Hans dreyger*» (Danzig, 1377–1378), «*Claus dresler*» (Danzig, 1377–1378) (Holmberg, 1950: 228), «*dem dreyer vor 2 blocke und schiben*» (Elbing, 1406) (Ziesemer, 1944: II, 92), «*Heinrich Dreger*» (Braunsberg, 1410) (Holmberg, 1950: 228), «*tegen der dreger orth*» (Stettin, 1501) (Lemcke, 1926: 43), «*E. Ruthe ein dreßler*» (Görlitz, 1550) (Bahlow, 1975a: 28), «*Dreher: Gemein Spinradt mit einem schlechten, dünnen Bügel*» (Preussen, 1633) (Ziesemer, 1944: II, 92), «*Die Handwercker, welche mit Holtz arbeiten, als Böttcher, Tischler, Drechsler, Bildhauer, Bechler und andere*» (Preussen, 1667) (Ziesemer, 1935: II, 448). Цікаво простежити зміну назви вулиці у м. Данциг: у 1415 р. – «*Dreyergasse*», з середини XV ст. звичною назвою стає «*Dregergasse*», а з 1633 р. – «*Drehergasse*» (Stephan, 1911: 27). Отже, назва ремісника Dreher у різних діалектних формах була притаманною сілезькому, нижньопрусському і східнопомеранському діалектам.

Вироби **Schüssler** були дещо витонченішими, серед них миски (свн. schüzzel(e), двн. scuzzila, ст. сакс. skutala) та чаші з дерева: «*Gerhardi Schoteler*» (Stettin, 1326), «*Martinus Schoteler*» (Braunsberg, 1363) (Holmberg, 1950: 233), «*Nicker Schüsseler*» (Rüstern, 1458) (Bahlow, 1975a: 123); «*die Schottelerstrate*» (Stettin, 1434) (Lemcke, 1926, С. 23). Відповідно форма Schot(t)eler є нижньонімецькою і задокументована в нижньопрусському та східнопомеранському говорах, а Schüss(e)ler – верхньонімецькою й зафіксована в сілезькому говорі. Лише в останньому діалекті виявляємо свідчення про **Löffler** – токаря, що вирізає з дерева ложки (свн. leffel, двн. leffil, lepfil, ст. сакс. lepil): «*Nicolaus leffeler*» (Liegnitz, 1354) (Bahlow, 1926: 134), «*Hannus Loffeler*» (Glatz, 1393) (Bahlow, 1926: 111).

Сюди ж належав і **Paternosterer** – токарь, що виготовляв різні вервечки – від найпростіших дерев'яних перлин до перлин з (слонової) кістки, скла і найкоштовніших – з коралів чи бурштину. Спочатку він був монастирським ремісником, монахом, членом ордену, хоча і не мав духовного сану. Проте невдовзі з'являються вільні ремісники у містах Сілезії та на території нижньопрусського діалекту: «*Ottel paternoster*» (Liegnitz, 1372) (Bahlow, 1926: 134), «*Jacob Richil dem paternosterer*» (Breslau, 1398) (Markgraf, 1896: 204); «*paternosterstrate*» (Danzig, 1350) (Volckmann, 1921: 172).

Spiller або **Spillendreher** – той, що робить веретена (свн. spinnel, spinele, spindel, снн. spille, двн. spinnil(a), spindel, spilla, ст. сакс. spinnila): «*Hannos und Nickel Spiller*» (Sorau Land, 1381) (Bahlow, 1975a: 128); «*Michel spillendreger*» (Danzig, 1377–1378) (Holmberg, 1950: 234), «*Niclas Spilndreer*» (Liegnitz, 1410) (Bahlow, 1975a: 128). У пам'ятках сілезького діалекта нотуються відпрофесійні антропоніми, утворені від двох назв веретенників, а в нижньопрусському – апелятив на позначення ремісника. Значимо, що Г. Балов також вказує на назву поселення Spiller поблизу Löwenberg (Bahlow, 1975a: 128).

Wiegner – токарь, що виготовляє колиски (свн. wige, wiege, двн. wiga, w(i)ega, снн. wēge): «*Heyne Wiegner*» (Liegnitz, 1369) (Bahlow, 1975a: 149). Однак існує також поселення Wigenau біля Posen (Познань) (Bahlow, 1975a: 149). А **Noldenvesser** виробляв футляри для голок (свн. noldenvaz): «*Nickil mundil noldinuessler*» (Breslau, 1362) (Reichert, 1908: 104), «*Nickel noldenvesser*» (Liegnitz, 1372) (Bahlow, 1926: 134). Обидві ремісничі професії задокументовані в пам'ятках сілезького говору.

Висновки. Загалом виявлено 18 апелятивів на позначення ремісників, які займалися столярним і токарним ремеслом, серед них столярів – 10, токарів – 8. У межах трьох німецьких діалектів вони розподіляються таким чином: апелятивів на позначення *столярів*, що зафіксовані лише у нижньопрусському діалекті – 4 (Kistenmacher, Schreiner, Tischmacher, Säger), сілезькому – 1 (Stuhler), східнопомеранському – 1 (Kuntormacher), у двох останніх – 1 (Schnitzer), сілезькому і нижньопрусському – 2 (Brettschneider, Holzhauser), а в усіх трьох – 1 (Tischler). Апелятивів на позначення *токарів*, що нотуються лише в сілезькому говорі – 4 (Löffler, Spiller, noldenvesser, Wiegner), нижньопрусському – 1 (Spillendreher), у двох останніх – 1 (Paternosterer), а в усіх трьох – 2 (Dreher, Schüssler).

Від назв ремісничих виробів утворено 13 апелятивів на позначення ремісників (Brettschneider, Kistenmacher, Kuntormacher, Löffler, noldenvesser,

Schreiner, Schüssler, Spillendreher, Spiller, Stuhler Tischler, Tischmacher, Wiegener), назви виконуваної дії ремісником – 3 (Dreher, Schnitzer, Säger), назви матеріалу, з якого виготовлено вироби – 1 (Holzhauer), за першими словами молитви – 1 (Paternosterer).

Однокореневі апелятиви (10) переважають над двокореневими (8). За допомогою суфікса -er, який є характерним для утворення назв діячів, утворено 8 апелятивів, -ner – 1 (Wiegener), -ler – 1 (Tischler). Водночас у назвах ремісників нотуємо коливання суфіксів у межах одного й того ж найменування: tischer/tyscher-Tischler, чи додавання додаткового: paternoster-paternosterer. Другими твірними основами у різнокореневих назвах ремісників виступають: -macher (Kistenmacher, Kuntormacher, Tischmacher), -dreher (Spillendreher), -hauer (Holzhauer), -schneider (Brettschneider), -vesser (noldenvesser). До двокореневих відноситься й Paternoster.

У пам'ятках німецької мови в апелятивах та антропонімах можна простежити такі історичні зміни в системі вокалізму та консонантизму: а) дифтонгізація i/y: > bretsnyder-bretsneyder; б) послаблення голосних у афіксах: noldinuessler-noldenvesser. Відзначено два ряди синонімів, що, як правило, відрізняються територією поширення: Tischler-Tischmacher-Stuhler «столяр»; Spiller-Spillendreher «виробник веретен».

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у подальшому дослідженні різних груп лексики зниклих німецьких діалектів, а також у вивченні запозичених німецьких словоформ у складі слов'янських мов і виокремленні саме східнонімецького компонента.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Двн. – давньоверхньонімецьке
Свн. – середньоверхньонімецьке
Сн. – середньонімецьке
Снн. – середньонижньонімецьке
Ст. сакс. – старосаксонське
Нн. – нижньонімецьке

ЛІТЕРАТУРА

1. Пиц, Т. Б. (2021a). Сілезькі назви текстильників XIV–XVII століть. *Львівський філологічний часопис*, 9, 181–186.
2. Пиц, Т. Б. (2022a). Назви ремісників металообробних ремесел у німецьких діалектах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*, 3, 171–182.
3. Пиц, Т. Б. (2022b). Апелятиви на позначення кравців і взуттєвників у німецьких діалектах. *Закарпатські філологічні студії*, 23, Т. 2, 101–105.
4. Пиц, Т. Б. (2021b). Назви ремісників шкірообробних і хутрообробних ремесел у німецьких діалектах. *Закарпатські філологічні студії*, 20, Т. 2, 49–53.
5. Bahlw, H. (1975a). *Liegnitzer Namenbuch: Familiennamen, gedeutet aus den Quellen des Mittelalters*. Lorch: Weber.
6. Bahlw, H. (1975b). *Mittelhochdeutsches Namenbuch nach schlesischen Quellen: Ein Denkmal des Deutschtums*. Neustadt an der Aisch: Degener & Co.
7. Bahlw, H. (1972). *Niederdeutsches Namenbuch*. Wiesbaden: Sändig.
8. Bahlw, H. (1953). *Schlesisches Namenbuch*. Kitzingen: Holzner.
9. Bahlw, H. (1926). Studien zur ältesten Geschichte der Liegnitzer Familiennamen. *Mitteilungen des Geschichts- und Altertumsvereins für die Stadt und das Fürstentum Liegnitz*, 10, 102–162.
10. Kunze, K., & Nübling, D. (Hrsg.). (2009–2016). *Deutscher Familiennamenatlas* (Bd. 1–5). Berlin–Boston: de Gruyter.
11. Ebner, J. (2015). *Wörterbuch historischer Berufsbezeichnungen*. Berlin–Boston: de Gruyter.
12. Holmberg, M. Å. (1950). *Studien zu den niederdeutschen Handwerkerbezeichnungen des Mittelalters: Leder- und Holzhandwerker*. Lund: [Verlag nicht angegeben].
13. Jäger, E. (1948). *Die Synonymik der Berufsamen für den Wagenbauer* (Dissertation). Marburg.
14. Jungandreas, W. (1937). *Zur Geschichte der schlesischen Mundart im Mittelalter*. Breslau: Maruschke & Berendt.
15. Kluge, F. (2002). *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache* (24. durchges. und erw. Aufl., bearb. von E. Seebold). Berlin – New York: de Gruyter.
16. Koolwijk, R. v. d. (o. J.). *Eine sprachliche Untersuchung zum Küferhandwerk* (Masch. Manuskript). o. O.
17. Lemcke, H. (1926). *Die älteren Stettiner Straßennamen im Rahmen der älteren Stadtentwicklung* (2. neu erarb. Aufl. von G. Fredrich). Stettin: Saunier.
18. Markgraf, H. (1896). *Die Straßen Breslaus nach ihrer Geschichte und ihren Namen*. Breslau: Morgenstern.
19. Reichert, H. (1908). *Die deutschen Familiennamen nach Breslauer Quellen des*

- 13. und 14. Jahrhunderts.* Breslau: M. & H. Marcus.
20. Ricker, L. (1917). *Zur landschaftlichen Synonymik der deutschen Handwerkernamen.* Freiburg: Freiburger Werkstätten für Plakate.
21. Stephan, W. (1911). *Die Strassennamen Danzigs.* Danzig: Saunier.
22. Volckmann, E. (1921). *Alte Gewerbe-gassen: deutsche Berufs-, Handwerks-, und Wirtschaftsgeschichte älterer Zeit.* Würzburg: Memminger Verlagsbuchhandlung.
23. Witte, U. (1982). *Die Bezeichnungen für den Böttcher im niederdeutschen Sprachgebiet: eine Wort- und sachkundliche Untersuchung zum Böttcherhandwerk.* Frankfurt a. M.: Lang.
24. Ziesemer, W. (1935–1944). *Preußisches Wörterbuch: Sprache und Volkstum Nordostdeutschlands* (Bd. I–II). Königsberg: Gräfe u. Unzer.

Отримано: 07.01.2025

Прийнято: 31.01.2025